

απόψεις

Σαν κάτι να έχουμε μάθει για τους φορολογικούς ελέγχους φυσικών προσώπων

Κάθε χρόνο, τέτοια εποχή, υπάρχει αναβρασμός στις ελεγκτικές φορολογικές υπηρεσίες, καθώς ένα ακόμη φορολογικό έτος πλησιάζει στο τέλος του. Και μαζί με αυτό, πλησιάζει και η παραγραφή της δυνατότητας της φορολογικής αρχής να προβεί σε ελεγκτικές επαληθεύσεις και φορολογικό καταλογισμό. Πλησιάζει και η ώρα που κάθε επιμέρους ελεγκτική υπηρεσία θα ελεγχθεί για το αν πέτυχε τον ετήσιο στόχο της ως προς τον αριθμό των φορολογικών ελέγχων που είχε χρεωθεί και κυρίως ως προς τα ποσά που καταλόγισε και τα ποσά που έναντι αυτών εισπράχθηκαν.

Κάθε τέτοια εποχή, λοιπόν, αρχίζει η πίεση για την ολοκλήρωση εκκρεμών φορολογικών ελέγχων. Για την έκδοση προσωρινών καταλογισμών ώστε να τηρηθεί η εικοσαήμερη προθεσμία της κλήσης προς ακρόαση του φορολογούμενου, ώστε να διασφαλιστεί ότι θα υπάρχει ο νόμιμος χρόνος για την έκδοση των πράξεων οριστικού φορολογικού καταλογισμού.

Τη φετινή χρονιά, τα πράγματα ήταν δύσκολα, καθώς ο κορωνοϊός ανέκοψε δραστικά τον ούτως ή άλλως αργό ρυθμό των φορολογικών ελέγχων και κατέστησε τη διενέργεια ελεγκτικών επαληθεύσεων ακόμη πιο δύσκολη. Η συγκέντρωση πληροφοριών, η επαφή με τον φορολογούμενο και η επεξεργασία των στοιχείων με κλειστές ή δύσκολα προσβάσιμες τις ελεγκτικές υπηρεσίες κατέστησε ακόμη δυσκολότερο το έργο των ελεγκτών αλλά και των ελεγχόμενων φορολογούμενων.

Όπλα μας στις δύσκολες αυτές συνθήκες, ιδίως για τα ελεγχόμενα με έμμεσες τεχνικές ελέγχου φυσικά πρόσωπα, ήταν και είναι η εμπειρία μας από προηγούμενους φορολογικούς ελέγχους. Εμπειρία που κτίσθηκε κατά την καθημερινή ενασχόληση με ελεγχόμενες υποθέσεις. Εμπειρία που πλουτίστηκε από τη δικαστική επεξεργασία εκκρεμών υποθέσεων, η οποία συντέλεσε στη δημιουργία απολύτως πρωτότυπης νομολογίας. Νομολογία, που έστω διστακτικά, έστω μερικώς, υιοθετεί και η φορολογική αρχή προσαρμοζόμενη αναλόγως στις επιγενόμενες ελεγχόμενες υποθέσεις.

Έχει πια ξεκαθαρίσει σε αρκετό βαθμό το πεδίο των παραγραφών, ο εννοιολογικός τους χαρακτήρας και ο χρόνος διάρκειάς τους. Έχει ξεδιαλύνει αρκετά ο τρόπος που δουλεύει ο μηχανισμός της εκούσιας συμμόρφωσης πριν τον οριστικό φορολογικό καταλογισμό. Έχει αποσαφηνιστεί ποιές πηγές και με ποιό τρόπο δεν θα θεωρηθούν φορολογητέα προσαύξηση περιουσίας. Γνωρίζουμε ποιές πιστώσεις σε τραπεζικούς λογαριασμούς έχουν τον αδιάφορο φορολογικά χαρακτήρα της δευτερογενούς κίνησης. Γνωρίζουμε πως να αντιμετωπίζουμε τη σχέση φυσικού προσώπου και αλλοδαπής εταιρείας. Αποκτήσαμε εμπειρία για τη διαχείριση κινήσεων προσωρινής διευκόλυνσης κ.ο.κ.

Με άλλα λόγια, φορολογικοί ελεγκτές και ελεύθεροι επαγγελματίες που ασχολούμαστε με φορολογικούς ελέγχους αποκτήσαμε μια κάποια σύγκλιση. Αποκτήσαμε έναν κοινό τόπο συνεννόησης, βασισμένο σε μια επιστημονική προσέγγιση του φαινομένου του προσδιορισμού της φοροδοτικής ικανότητας όχι με βάση τις επιμέρους πηγές εισοδήματος, αλλά με βάση τις έμμεσες τεχνικές προσδιορισμού. Τεχνικές, που εισήχθησαν με νομοθετικές παρεμβάσεις των τελευταίων ετών και κατ' ουσία ανέτρεψαν τον δοκιμασμένο κανόνα προσδιορισμού του φορολογικού αντικειμένου στα φυσικά πρόσωπα. Είναι πια σαφές ότι οι λίστες φορολογούμενων σε διάφορες τράπεζες της αλλοδαπής έφεραν στο προσκήνιο τον φορολογικό έλεγχο σε φυσικά πρόσωπα, όχι με βάση κάποια επιμέρους πηγή εισοδήματός του αλλά με βάση στοιχεία που δεν συγκεντρώνουν τα εννοιολογικά χαρακτηριστικά του εισοδήματος (ενδεικτικά, καταθέσεις, ρευστότητα, πιστώσεις) και με αναστροφή υπέρ της φορολογικής αρχής του βάρους απόδειξης. Ο τρόπος που ήρθαν στο προσκήνιο οι μέθοδοι αυτές υπήρξε βίαιος και τραυμάτισε περαιτέρω την εμπιστοσύνη του πολίτη στη δράση της φορολογικής διοίκησης.

Από το έτος 2009 (λίστεα φυσικών προσώπων με μεγάλη ακίνητη περιουσία) έως σήμερα πέρασαν αρκετά και πυκνά από πλευράς ερμηνευτικής, διοικητικής και δικαστικής δράσης, χρόνια. Ήταν προφανώς απαραίτητα, ώστε να σκιαγραφηθεί το περιβάλλον εντός του οποίου είναι ανεκτός ο φορολογικός έλεγχος με τις έμμεσες αυτές τεχνικές. Αισθανόμαστε, λοιπόν, πιο ασφαλείς, χωρίς να μπορούμε να πούμε ότι το σύνολο των ζητημάτων έχει λυθεί. Ο δρόμος εξακολουθεί να είναι μακρύς και συχνά δύσβατος. Προκειμένου να τον διαβούμε ευκολότερα, θα πρέπει να μείνουμε πιστοί στα συστημικά εργαλεία του φορολογικού δικαίου, που με τόση σοφία έχει εντάξει ο συνταγματικός νομοθέτης στις σχετικές του προβλέψεις.

Ασπασία Μάλλιου